

Geweld, gemeld en geteld

Studie rond geweld in gezin
school en vrije tijd

Signalen Klachtenlijn

- *Ik word thuis mishandeld en wil weglopen van huis maar ik probeer die gedachten zo veel mogelijk te beperken, maar dat lukt de laatste tijd niet veel meer. Ik verlies meer zelfcontrole en voor ik het weet zal ik een zelfmoordpoging doen. Ik weet niet of er een mogelijkheid is tot verandering maar hoe moet ik door deze situatie zien te komen ?*

Saskia, 15 jaar

Signalen Klachtenlijn

- *Toen ik acht jaar was, zijn mijn ouders terug samengekomen. Mijn vader is heel streng en mishandelt me fysiek. Veel slaan, tegen de muur gooien, vernederen, arm omwringen, enz ... Ik kan er niet meer tegen en ik vind dat ik dit niet langer moet ondergaan. Mijn moeder kijkt hulpeloos weg als hij zo tekeer gaat. Waar kan hiermee terecht?*

Michael, 13 jaar

Signalen klachtenlijn

- *Mijn goede vriendin wordt door haar stiefvader seksueel misbruikt. Ze durft het tegen niemand te zeggen behalve tegen mij. Wat kan ik doen om haar te helpen ?*
- Ellis, 15 jaar

Onderzoek Geweld

- International Child Screening Tool (Ispcan)
- 1925 leerlingen verspreid over de 3 contexten:
  - Gezin (680 respondenten) (35%)
  - Onderwijs (824 respondenten) (43%)
  - Vrije Tijd (421 respondenten) (22%)
- 337 kinderen L0
- 1558 jongeren S0 (≠ richtingen)
- Aandacht voor zorg en nazorg
- Internetbevraging

Wat verstaan we onder geweld?

“Iedere situatie waarin het kind slachtoffer is van geweld van fysieke, psychische of seksuele aard en dit passief of actief”

- Minderjarigen als slachtoffer centraal
- Personen met vertrouwens- en machtsrelatie
- Aandacht voor geweld door leeftijdsgenoten

Wat verstaan we onder geweld?

■ Lichamelijke geweld

Trok iemand aan je haar of aan je oor, of kneep iemand je?

Sloeg, mepte of kletste iemand met de hand?

Duwde, schopte of greep iemand je heel hard vast?

- Nooit
- Ooit, maar niet in afgelopen jaar
- Soms
- Dikwijls

Wat verstaan we onder geweld?

■ Extreem lichamelijk geweld

Sloeg iemand of kletste iemand je met een riem, een lat, een stok of een ander voorwerp?

Dreigde iemand je pijn te doen of je te doden?

Bedreigde iemand je met een mes of een geweer?

Wat verstaan we onder geweld?

■ Emotioneel geweld

Riep iemand luid en agressief tegen je?

Vloekte of zei iemand gemene dingen tegen je?

Wat verstaan we onder geweld?

■ Emotioneel geweld – onveiligheid in gezin

Riepen en schreeuwden volwassenen tegen elkaar op een manier die je bang maakte?

Zag je volwassenen elkaar slaan, schoppen of lichamelijk pijn doen zijn?

Gebruikte iemand alcohol of drugs, en gedroeg die zich zo dat je bang werd?

Wat verstaan we onder geweld?

- **Emotioneel geweld – kwetsende commentaar
(school – vrije tijd)**

Sprak iemand op een kwetsende manier over een lichamenteel probleem van je?

Sprak iemand op een kwetsende manier over je huidskeur, geslacht, geloof of cultuur?

Deed iemand je beschaamd voelen omdat je arm bent of omdat je sommige dingen niet kan kopen?

Wat verstaan we onder geweld?

■ Verwaarlozing gezin

Heb jij het gevoel gehad dat je onbelangrijk was?

Heb jij het gevoel gehad dat niemand je steunde of je hielp wanneer je het meest nodig had?

Heb jij het gevoel gehad dat er slecht voor je werd gezorgd?

Samenvattend (3 items)

	LICHAMELIJK GEWELD	EXTREEM GEWELD	EMOTIONEEL GEWELD (VERNEDEREN)	SEKSUEEL GEWELD	ONVEILIG - KWETSEND	VERWAAR- LOZING
GEZIN	12 %	5%	18%	1%	16%	9%
SCHOOL	42%	7%	57%	4%	2%	
SPORT	10%	2%	13%	2%	1%	
JEUGD	13%	12%	23%	3%	2%	

Geweld in de Vlaamse populatie

- Alle vormen van geweld in 3 contexten aangekruist
- Alle vormen correleren sterk met elkaar
- Alle vormen van geweld: kinderen en jongeren
- Uitgezonderd de fysieke bestraffing

Kwetsbare gezinnen & kinderen

- **Kinderen met een gezondheidsprobleem**
- **Kinderen in etnisch gemengde gezinnen**
- **Kinderen in traditioneel allochtone gezinnen**
  - **(Marokko - Turkije)**
- **Kinderen in armoede - werkloze gezinnen**

Kwetsbare gezinnen & kinderen

- **Éénoudergezinnen - grote gezinnen**
- **Enig kind: seksueel overschrijdend gedrag**
- **Geslacht:**
  - **Jongens: extreem geweld (sociale druk)**
  - **Meisjes: verwaarlozing**
- **Stedelijke omgeving: vernederingen**

Geweld in de Vlaamse populatie

- **Mannelijke component fysieke geweld**
- **Vader – broer(s)**
- **Moeders – verwaarlozing**
- **Hoge cijfers in onderwijs springen eruit**
- **Intrafamiliaal geweld – vrije tijd niet relativeren**
- **Hulp: in onmiddellijke omgeving**

Geweld in onderwijs: pesten

- **HBSC-onderzoek WHO (UGent, 2010)**
  - **24,5% van 11-18jarigen heeft pestervaringen**
  - **5,5% minstens 1 keer/week gepest**
  - **3,2% meermaals gepest/week**

Geweld in onderwijs: Cyberpesten

■ DICA (UA, 2012)

- 35% laatste half jaar getuige van cyberpesten
- 11% laatste half jaar slachtoffer van cyberpesten
- 11% laatste half jaar dader van cyberpesten

- 65% is ook slachtoffer van 'gewoon pesten'

- Piek: tussen 11 en 13 jaar

- Slachtoffers: 8% jongens - 14% meisjes

- Daders: 10% jongens - 12% meisjes
- Daders: BSO (25%) - TSO (16%) - ASO (8%)

- Reacties omstaanders:
  - hulp (35%) - mee gepest (5%) - nietsdoen (55%)

Geweld in onderwijs: Impact

- **Psychosomatische en fysieke problemen**
- **Psychische en sociaal emotionele problemen**
  - **Depressieve gevoelens**
  - **Automutilatie**
  - **Dwangmatig gedrag,...**
  - **Faalangst**
- **Schoolgeboden effecten**
  - **Verminderde leerprestaties**
  - **Spijbelen - burn-out**
  - **Normoverschrijdend gedrag...**

Aanbevelingen

- **Beleid meer dan beschermingsbenadering**
- **Kinderrechtenaanpak**
  - **Protectie: kwetsbaarheid beschermen**
  - **Provisie: voldoende voorzieningen uitbouwen**
  - **Participatie: minderjarigen een stem geven**

Aanbevelingen: 3 niveau's

- **Ondersteun kinderen en jongeren**
- **Ondersteun hun directe omgeving**
- **Ondersteun professionals**

Ondersteun kinderen en jongeren

- **Zorg ervoor dat kinderen geweld leren lezen**
  - **Onderkennen: via o.a. schoolcurriculum (hoe omgaan met films,...)**
  - **Weerbaarheid - opkomen voor zichzelf: STUKYOUTOO**
    - **Scouts en Gidsen Vlaanderen: extra vorming leiding**
    - **Ambrassade: geweld in jeugdsector**

Ondersteun kinderen en jongeren

- **Besteed meer aandacht aan seksuele vorming**
- **Brede kijk op seksualiteit**
- **Extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen (taboe)**
  - **Charter met Jeugdwerk ivm lichamelijkeid**
  - **Vlaggensysteem Jeugd (Sensoa)**
  - **Vlaggensysteem Sport (Sensoa)**

Ondersteun kinderen en jongeren

- **Wat te doen als ouder je mishandelt?**
- **Zorg dat slachtoffers zelf stappen kunnen zetten**
- **Wel klacht neerleggen bij politie**

><

- **Niet zelf naar een rechter stappen op rechten op te eisen**

Ondersteun hun directe omgeving

- **Bouw 1ste lijns sterker, nabijer en beter uit**
- **Weinig structurele inbedding van vele projecten**
- **Bemiddelende 1ste lijns op school – vrije tijd**
- **Toegankelijkheid verhogen: 5 B's**
  - **Betaalbaarheid**
  - **Beschikbaarheid**
  - **Bruikbaarheid**
  - **Bereikbaarheid**
  - **Begrijpbaarheid**

Ondersteun hun directe omgeving

- **Centraal meldpunt voor alle vormen van geweld**
- **Niet alleen focus op seksueel misbruik**
- **Binnen bestaande structuren: VK's**

Ondersteun hun directe omgeving

- **Organiseer vorming en sensibiliseer alle geledingen van de samenleving**
- **Doelspecifieke structureel ingebedde campagnes**
  - **Dokters, K&G, scholen, jeugdwerkers,...**
- **Ondersteun scholen in uitbouwen van pestbeleid**
  - **Vaststelling: zeer grote verschillen tss scholen over aanpak van pesten/cyberpesten op school**
  - **Vaststelling: heel wat scholen zijn sterk zoekende naar adequate aanpak**

Ondersteun hun directe omgeving

- **Ondersteun scholen in uitbouwen van pestbeleid**
  - **Zorg voor geïntegreerd en structureel pestbeleid**
  - **Inventariseer bestaande initiatieven en methodieken**
(evidenced based aanpak van pesten)
  - **Onderzoek naar herstelgerichte aanpak**
  - **Onderzoek naar participatieve schoolcultuur ter preventie van geweld en pesten**

Ondersteun hun directe omgeving

- **Aandacht voor invloed van schoolomgeving op geweld**
- **Onderscheid sociale <> fysieke schoolomgeving**
- **De onveiligste plaatsen: ongedefinieerde ruimtes**
- **Risicoruimtes (hotspots) in kaart brengen**

Ondersteun professionals

- Reik een stappenplan aan om met signalen van geweld om te gaan
- Ontwikkel een monitoringsysteem op schoolniveau
  - Alert zijn voor risicogroepen (kansarmoede)
- Implementatie van pestpreventiebeleid in scholen

Ondersteun professionals

- **Vlaams Forum KM uitbouwen tot een sterk forum**
  - **Coördinatie (sectoroverschrijdend) & strategiebepaling**
  - **Vervolgstudies opzetten – inzichten vergroten**
  - **Leemtes opvullen**
    - **Wetgevend**
    - **Administratieve &**
    - **Sociaal en educatieve maatregelen op elkaar afstemmen**

Ondersteun professionals

**SLECHTE DAG OF
SLECHTE VRIENDEN?**

ELK VERMOEDEN VAN GEWELD TELT
BEL 1712 ALLE WERKDAGEN
VAN 9 TOT 17 UUR
GRATIS & DISCREET

**BRUTE PECH
OF BRUTE PAPA?**

ELK VERMOEDEN VAN GEWELD TELT
BEL 1712 ALLE WERKDAGEN
VAN 9 TOT 17 UUR
GRATIS & DISCREET

**SLIPJE KWIJT OF
ONSCULD KWIJT?**

ELK VERMOEDEN VAN GEWELD TELT
BEL 1712 ALLE WERKDAGEN
VAN 9 TOT 17 UUR
GRATIS & DISCREET

Ondersteun professionals

- **Verbod op lijfstraffen in de wetgeving**
  - **Internationaal: Raad van Europa**
    - **European Committee of Social Rights**
    - **Comittee against Torture (november 2013)**
  - **Niet om strafrechtelijk te vervolgen**
    - **Burgerlijk wetboek**
- **Om alertheid voor problematiek te verhogen**

Dank u

- **Informatie:**

- www.kinderrechtencommissariaat.be

- **Contact:**

- Lieven.derycke@vlaamsparlement.be